

POMOC FINANSOWA DLA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UE

Europejskie mechanizmy pomocy finansowej mają na celu utrzymanie stabilności finansowej UE i strefy euro, ponieważ trudności finansowe w jednym państwie członkowskim mogą mieć poważne skutki dla stabilności makrofinansowej w innych państwach członkowskich. Pomoc finansowa jest powiązana z warunkowością makroekonomiczną (jest to pożyczka, a nie transfer środków pieniężnych) w celu zadbania o to, by państwa członkowskie otrzymujące taką pomoc wprowadziły niezbędne reformy fiskalne, gospodarcze, strukturalne i nadzorcze. Reformy te uzgadnia się i określa w specjalnych dokumentach (protokołach ustaleń) publikowanych na stronie internetowej [Komisji Europejskiej](#) oraz, w stosownych przypadkach, na stronie internetowej [Europejskiego Mechanizmu Stabilności](#).

PODSTAWOWE RAMY PRAWNE

- Artykuł 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE);
- Artykuły 2-5, 119-144 i 282-284 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- Protokoły nr 4, 12, 13 i 14 załączone do TFUE.

CELE

Mechanizmy udzielania państwom członkowskim pomocy finansowej mają za zadanie utrzymać stabilność finansową UE i strefy euro. Stanowią one podstawowe elementy silniejszych ram dotyczących gospodarki i zarządzania dla unii gospodarczej i walutowej ([2.6.4](#)).

OSIĄGNIĘCIA

A. W maju 2010 r. państwa członkowskie UE utworzyły tymczasowy mechanizm stabilizacji w celu ochrony swojej stabilności finansowej w kontekście kryzysu zadłużeniowego. Mechanizm ten obejmuje dwa programy pożyczkowe:

1. Europejski Mechanizm Stabilizacji Finansowej (EFSM)

W ramach [EFSM](#) Komisja może pożyczyć na rynkach finansowych do 60 mld EUR w imieniu Unii w oparciu o dorozumianą gwarancję z budżetu UE. EFSM może udzielać pomocy wszystkim państwom członkowskim UE.

Mechanizm ten uruchomiono dla [Irlandii, Portugalii i Grecji](#) (jako finansowanie pomostowe).

Pomimo utworzenia Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS) EFSM nadal służy udzielaniu pomocy, w szczególności w wyjątkowych sytuacjach, w których jego wykorzystanie uzasadniają względy praktyczne, proceduralne lub finansowe. Generalnie pomoc ta udzielana jest przed lub równoległe ze wsparciem w ramach EMS.

2. Europejski Instrument Stabilności Finansowej (EFSF)

EFSF został ustanowiony przez państwa członkowskie strefy euro jako mechanizm tymczasowy. Jego całkowita zdolność do udzielania pożyczek wynosi 440 mld EUR. Pożyczki są finansowane z emisji obligacji i innych instrumentów dłużnych przez EFSF na rynkach kapitałowych i gwarantowane przez udziałowców (państwa członkowskie strefy euro).

Instrument ten uruchomiono dla Irlandii, Portugalii i Grecji. Od momentu utworzenia EMS nie udziela się już pomocy w ramach EFSF.

B. W październiku 2012 r. utworzono mechanizm stałego wsparcia w postaci Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS), który ustanowiono na mocy umowy międzyrządowej (tj. poza ramami prawnymi UE).

EMS jest obecnie jedynym i stałym instrumentem [pomocy finansowej](#) dla państw członkowskich strefy euro. Efektywna zdolność do udzielania pożyczek w ramach EMS wynosi 500 mld EUR. Pożyczki są finansowane ze środków pozyskanych przez EMS na rynkach finansowych i są gwarantowane przez udziałowców (państwa członkowskie strefy euro).

EMS zapewnił pomoc finansową [Hiszpanii, Cypru i Grecji](#). Komisja i EMS ustanowiły szczegółowe procedury dotyczące ich [stosunków roboczych](#) w zakresie udzielania pomocy państwom członkowskim strefy euro.

C. W dniu 6 grudnia 2017 r. Komisja zaproponowała przekształcenie EMS w Europejski Fundusz Walutowy (EFW).

Ten nowy podmiot byłby zakotwiczony w unijnych ramach prawnych, a zarazem utrzymałby strukturę finansową i instytucjonalną EMS. Ponadto EFW zapewniałby wspólny mechanizm ochronny dla jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w ramach unii bankowej. W marcu 2019 r. Parlament Europejski przyjął [rezolucję](#) w sprawie wniosku Komisji. W maju 2013 r. wszedł w życie tzw. dwupak, który składa się z dwóch rozporządzeń ([472/2013](#) i [473/2013](#)) mających zastosowanie do państw członkowskich, których walutą jest euro. Jest to jeden z elementów silniejszych ram dotyczących gospodarki i zarządzania w UGW.

W szczególności rozporządzenie (UE) nr 472/2013 wzmacnia procedury monitorowania i nadzoru w odniesieniu do państw członkowskich, które są dotknięte lub zagrożone poważnymi trudnościami w zakresie stabilności finansowej lub równowagi finansów publicznych.

Zgodnie z tym rozporządzeniem Komisja może podjąć decyzję o objęciu danego państwa członkowskiego wzmocnionym nadzorem, jeżeli prawdopodobne jest, że trudności tego kraju w zakresie stabilności finansowej mogą się przenieść na pozostałą część strefy euro. Państwo członkowskie, które składa wniosek o pomoc finansową, musi przygotować projekt programu dostosowań makroekonomicznych w uzgodnieniu

z Komisją Europejską (działającą w porozumieniu z EBC i, w stosownych przypadkach, z MFW).

Pomoc finansowa jest zatem uzależniona od spełnienia warunków makroekonomicznych, tj. wprowadzenia zestawu środków mających na celu usunięcie przyczyn niestabilności. Gwarantuje to, że państwa członkowskie otrzymujące taką pomoc przeprowadzą niezbędne reformy fiskalne, gospodarcze, strukturalne i nadzorcze.

Pomoc finansowa jest wypłacana transzami, można ją zatem zawiesić, jeżeli państwo członkowskie będące beneficjentem tej pomocy nie spełni swoich obowiązków określonych w programie dostosowawczym.

D. Instrument wsparcia bilansu płatniczego

Od lutego 2002 r. państwa członkowskie nienależące do strefy euro, które są dotknięte lub poważnie zagrożone trudnościami z finansowaniem zewnętrznym, mogą skorzystać z instrumentu wsparcia bilansu płatniczego.

Pożyczki te przyjmują zazwyczaj formę średnioterminowej pomocy finansowej, zwykle we współpracy z MFW. Pomoc finansowa jest uwarunkowana wdrożeniem strategii politycznych opracowanych w celu zaradzenia problemom gospodarczym leżącym u podstaw trudnej sytuacji tych państw. Wsparcie bilansu płatniczego przyznano [Węgrom, Łotwie i Rumunii](#).

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Przyjmując „dwupak”, Parlament przyczynił się do ustanowienia ram prawnych UE dotyczących wzmocnionego zarządzania gospodarczego w strefie euro, zarówno pod względem nadzoru budżetowego, jak i procedury decyzyjnej oraz nadzorczej dla państw członkowskich objętych programem dostosowań makroekonomicznych.

Ponadto w „dwupaku” przyznano większą rolę kontrolną Parlamentowi – właściwa komisja parlamentarna może zwrócić się do odpowiedniej instytucji (Komisji Europejskiej, Rady, Eurogrupy, EBC i MFW) o podjęcie dialogu gospodarczego z Parlamentem. Właściwa komisja Parlamentu ma prawo do otrzymywania informacji na różnych etapach, a mianowicie w trakcie przygotowywania programu dostosowań makroekonomicznych oraz jego realizacji.

W swojej rezolucji w sprawie wniosku Komisji dotyczącego przekształcenia EMS w EFW Parlament zaproponował ustalenie protokołu tymczasowego porozumienia o współpracy pomiędzy EMS a Parlamentem. Porozumienie miałoby na celu poprawę dialogu międzyinstytucjonalnego między EMS a Parlamentem oraz zwiększenie przejrzystości i rozliczalności EMS.

Cristina Dias
02/2020

